

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

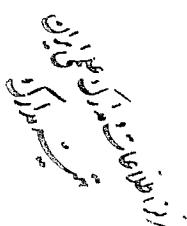

دانشگاه صنعتی اصفهان
دانشکده برق و کامپیوتر

بررسی اعوچاجهای هارمونیکی شبکه ذوب آهن اصفهان ناشی از یکی از واحدهای نورد

پایان نامه کارشناسی ارشد مهندسی برق - قدرت

۱۳۸۲ / ۷ / ۲۰

رضا مهری

استاد راهنما

دکتر حمید رضا کارشناس

۴۷۸۱۴

۱۳۸۱

دانشگاه صنعتی اصفهان
دانشکده برق و کامپیوتر

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته برق (قدرت) آقای رضا مهری

تحت عنوان

بررسی اعوچاجهای هارمونیکی شبکه ذوب آهن اصفهان
ناشی از یکی از واحدهای نورد

در تاریخ ۱۳۸۱/۴/۸ توسط کمیته تخصصی زیر مورد بررسی و تصویب نهائی قرار گرفت.

دکتر حمید رضا کارشناس

۱- استاد راهنمای پایان نامه

دکتر محمد اسماعیل سلطانی گلشن

۲- استاد مشاور پایان نامه

دکتر علیمحمد دوست حسینی

سرپرست تحصیلات تکمیلی دانشکده

تشکر و قدردانی

سپاس خدای را که حمد مختص ذات اوست. خدا را شکرگزار هستم که به من توفيق داد تا این دوره را به پایان برسانم. بی شک گذارندن این دوره بدون همکاری و همراهی خانواده، اساتید، دوستان و همکاران ارجمند امکانپذیر نبود لذا از خداوند متعال موقفیت و بهروزی این عزیزان را خواستارم.
لازم می‌دانم از خدمات بی دریغ پدر و مادر و خانواده عزیزم که در دوران تحصیل یار و مشوق بند
بوده‌اند و راه را در این راه هموار نموده‌اند تشکر و قدردانی کنم.

علمایان، دیبران و اساتید تمام دوران تحصیلاتم حقی بزرگ بر من دارند که تا پایان عمر مرا وام دار
این عزیزان می‌کند لذا از تمام عزیزانی که در طول این دوران از محضرشان بهره‌مند شده‌ام سپاسگزاری
می‌کنم.

از استاد و برادر بزرگوارم، جناب آقای دکتر حمید رضا کارشناس که با رهنمودهایشان نه تنها در
طول انجام پایان نامه، بلکه در تمام دوره همراه بند بوده‌اند قدردانی می‌کنم. همچنین از استاد بزرگوارم
جناب آقای دکتر محمد اسماعیل همدانی گلشن که در طول این دوره از نعمت مشاوره با ایشان بهره‌مند
بوده‌ام تشکر و قدردانی می‌کنم.

از اساتید ارجمند، آقایان دکتر سید مرتضی سقاییان نژاد و دکتر مهدی معلم که زحمت داوری این
پایان‌نامه را تقبل نمودند متشکرم.

همچنین از اساتید ارجمند آقایان دکتر علی‌محمد دوست‌حسینی، دکتر سید مرتضی سقاییان نژاد،
دکتر مهدی معلم، دکتر حسن قوجه بگلو، دکتر جعفر سلطانی، دکتر اکبر ابراهیمی و دکتر محمد ابراهیمی
که در طول این دوره از محضرشان بهره‌مند شده‌ام سپاسگزاری می‌کنم.

بر خود لازم دارم از همکاری بی‌دریغ واحدهای مختلف شرکت ذوب‌آهن اصفهان: معاونت
تحقیقات، مدیریت تولید و توزیع برق و سرپرستی و پرسنل شبکه‌ها و پستها، دیسپاچینگ برق، دفتر فنی
تولید و توزیع برق، آزمایشگاه برق (رولیاژ)، نت برق، بهره‌برداری نورد ۳۵۰ و... تشکر و قدردانی نمایم.
همچنین از مدیریت و کارشناسان شرکت بهزاد، معاونت تحقیقات برق منطقه‌ای اصفهان و شرکت دانشمند
اصفهان نیز به خاطر همکاری در انجام این پایان‌نامه سپاسگزاری نمایم.

رضایا مهری

تیرماه ۱۳۸۱

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات،
ابتكارات و نوآوریهای ناشی از تحقیق موضوع این
پایان نامه (رساله) متعلق به دانشگاه صنعتی
اصفهان است.

به یاد پدر عزیزم

و

تقدیم به

مادر مهربانم

فهرست مطالع

عنوان
صفحه

فهرست مطالع
۱. چکیده فارسی
۲. فصل اول : مقدمه

فصل دوم : معرفی بارهای هارمونیکی سیستم قدرت و واحد مونوبلوک ذوب آهن اصفهان

۶. هفت
۷. ۱- مقدمه
۷. ۲- بارهای هارمونیکی تکفارز
۷. ۳- کوره‌های قوس الکتریکی
۹. ۴- تجهیزات قابل اشاع
۱۰. ۵- جبران کننده‌های استاتیکی
۱۰. ۶- یکسوکننده‌های DC
۱۱. ۱-۶- ۱- کموتاسیون در مبدل‌های DC شش پالسه
۱۱. ۲- ۲- شکافهای ایجاد شده در ولتاژ خط مبدل‌های DC
۱۲. ۳- ۶- تأثیر اتصال ترانسفورمر تغذیه مبدل بر شکافهای ولتاژ
۱۲. ۴- ۶- روش تقریبی محاسبه سطح شکافها
۱۳. ۵- ۶- تأثیر شکافهای ولتاژ خط بر شکافها
۱۴. ۶- ۶- ۱- مبدل‌های DC دوازده پالسه
۱۴. ۷- ۶- ۲- محتوای هارمونیکی مبدل‌های DC شش پالسه و دوازده پالسه
۱۵. ۷- ۶- ۲- درایو ماشینهای سنکرون
۱۶. ۱- ۷- ۲- اینورترهای کموتاسیون بار
۱۶. ۲- ۷- ۲- مدلهای کنترل دور موتورهای سنکرون
۱۶. ۳- ۷- ۲- درایو موتور سنکرون کنترل شده خودی با استفاده از اینورتر کموتاسیون بار
۱۸. ۸- ۲- واحد مونوبلوک ذوب آهن اصفهان
۱۸. ۹- ۲- مدل هارمونیکی واحد مونوبلوک
۱۹. ۱- ۹- ۲- مدل بارهای هارمونیکی
۲۰. ۲- ۹- ۲- مدل هارمونیکی واحد مونوبلوک در حوزه زمان

فصل سوم: مدل‌های هارمونیکی المانهای سیستم قدرت

۲۴. ۱- مقدمه
۲۵. ۲- خطوط هوایی و کابلهای زمینی

۱-۲-۳- تأثیر اثر پوستی بر پارامترهای خطوط انتقال.....	۲۸
۳-۳- ترانسفورمرها.....	۳۱
۳-۴- مدل شبکه قدرت از دید سیستم مورد مطالعه.....	۳۷
۳-۵- مدل هارمونیکی بارهای سیستم قدرت	۴۰
۳-۶- بارهای مجتمع.....	۴۰
۳-۷- بارهای موتوری	۴۳
۳-۸- مدل هارمونیکی ماشینهای سنکرون	۴۵
۳-۹- مدل عناصر سری و موازی	۴۷

فصل چهارم: مدلسازی شبکه الکتریکی ذوب آهن اصفهان برای مطالعات هارمونیکی

۴-۱- مقدمه	۴۸
۴-۲- معرفی شبکه ذوب آهن اصفهان.....	۴۸
۴-۳- طرح مشکل	۵۱
۴-۴- ارائه مدل برای عناصر سیستم قدرت ذوب آهن	۵۲
۴-۵- مدل خطوط الکتریکی	۵۲
۴-۶- مدل ترانسفورمرهای قدرت	۵۳
۴-۷- مدل شبکه سراسری ایران از دید شبکه ذوب آهن.....	۵۵
۴-۸- مدل ماشینهای سنکرون	۵۶
۴-۹- مدل موتورهای القابی	۵۶
۴-۱۰- مدل بارهای مجتمع و انبوه	۵۷
۴-۱۱- مدل فیلترها، خازنها و راکتورهای سری.....	۵۹
۴-۱۲- بررسی مشخصات امپدانس هارمونیکی شبکه ذوب آهن	۵۹
۴-۱۳- تأثیر مدل‌های خطوط بر مشخصه هارمونیکی سیستم	۶۰
۴-۱۴- تأثیر اثر پوستی بر مشخصه امپدانس هارمونیکی	۶۷
۴-۱۵- تأثیر تغییرات شبکه سراسری و مدل شبکه بر مشخصه امپدانس هارمونیکی	۶۸
۴-۱۶- تأثیر مدل کردن ماشینهای سنکرون بر مشخصه هارمونیکی سیستم	۷۴
۴-۱۷- ساده‌سازی مدل شبکه قدرت	۷۴
۴-۱۸- ۱-۱۰-۴- رگرسیون خطی داده‌ها	۷۶
۴-۱۹- ۲-۱۰-۴- بدست آوردن مشخصه خطی مجموعه بارها به روش رگرسیون خطی	۷۷

فصل پنجم: اثر واحد مونوبلوک بر مشخصه هارمونیکی شبکه ذوب آهن

۵-۱- مقدمه	۸۶
۵-۲- بررسی اندازه گیری هارمونیکی در نقاط شبکه در سال ۱۳۷۲	۸۷
۵-۳- استانداردهای سطوح مجاز هارمونیکی	۸۹
۵-۴- منابع هارمونیکی شبکه ذوب آهن	۹۰

۹۱	۵-۵- تأثیر بارهای هارمونیکی مختلف بر مشخصه هارمونیکی باس بار ۵۵
۹۲	۶-۵- مدلسازی شبکه برای مطالعات در حوزه زمان
۹۳	۷-۵- نمونه برداری هارمونیکی از شبکه ذوب آهن
۹۶	۸-۵- بررسی نتایج اندازه گیریها و شیوه سازیهای انجام شده
۹۹	۹-۵- تأثیر هارمونیکی واحد مونوبلوک بر سایر نقاط شبکه
۱۰۰	۱۰-۵- بررسی علت عدم همخوانی نتایج اندازه گیریها اولیه و نهایی
۱۰۳	۱۱-۵- اثرات خطوط ارتباطی نیروگاههای حرارتی و مرکزی بر محتوای هارمونیکی باس بارهای مورد مطالعه
۱۰۴	۱۲-۵- تأثیر اتصال واحد مونوبلوک به باس بار نیروگاه حرارتی بر محتوای هارمونیکی نقاط مورد مطالعه
۱۰۷	۱۳-۵- نتیجه گیری

فصل ششم نتیجه گیری و پیشنهادات

۱۱۱	۱-۶- نتیجه گیری
۱۱۳	۲-۶- پیشنهادات
۱۱۵	مراجع
۱۱۸	چکیده انگلیسی

چکیده

اغتشاشات هارمونیکی یکی از مباحث مهم در زمینه کیفیت توان الکتریکی سیستمهای قدرت است که با افزایش میزان بارهای غیر خطی، مدل‌های استاتیکی و... از اهمیت ویژه‌ای برخوردار شده است. علت اصلی این اغتشاشات جاری شدن جریان غیرسینوسی بارهای غیر خطی در شبکه می‌باشد که سبب بروز ولتاژهای هارمونیکی (غیرسینوسی) در نقاط مختلف شبکه می‌گردد. یکی از مهمترین تبعات منفی این اغتشاشات عملکرد نامناسب تجهیزات حساس در شبکه می‌باشد که امروزه با پیشرفت تکنولوژی تعداد آنها رو به افزایش می‌باشد. گزارش عملکرد نامناسب الکتروفیلترهای کوره‌بلند شبکه ذوب آهن اصفهان یکی از این اختلالات می‌باشد که خرابی تریستورهای الکتروفیلترها را در پی دارد. در مطالعات اولیه توسط شرکت ذوب آهن علت این خرابی‌ها یک واحد ماشین سنکرون نصب شده در پست ARP ۸۷۳۶ تشخیص داده شد که با تزریق اعوچاجهای هارمونیکی، شبکه را آلوده می‌نماید. در این مطالعه به بررسی اثرات هارمونیکی این واحد بر شبکه پرداخته می‌شود. ابتدا بارهای هارمونیکی و مدل‌های ارائه شده برای عناصر و منابع هارمونیکی سیستم مورد بررسی قرار می‌گیرند پس از مدل‌سازی هارمونیکی شبکه، مشخصات هارمونیکی سیستم و حساسیتهای شبکه به مدلها و تغییرات مورد بررسی قرار گرفته و با توجه به این حساسیتها شبکه ساده می‌شود. با مدل‌سازی شبکه و بارهارمونیکی واحد مونوپلوا کی توسط نرم‌افزار PSCAD/EMTDC، اثر هارمونیکی این واحد بر نقاط مختلف شبکه مورد بررسی قرار گرفته و نتایج با استانداردهای سطوح معجاز هارمونیکی مقایسه می‌شوند.

فصل اول

مقدمه

کیفیت توان الکتریکی سیستمهای قدرت از جمله واژه‌هایی است که از اواخر دهه ۱۹۸۰ بیشتر توسط متخصصان و مهندسان برق مورد استفاده قرار گرفته است. اغتشاشات کیفیت توان الکتریکی سیستم قدرت، به هر گونه مشکلی که موجب تغییر در ولتاژ، جریان یا فرکانس شده و بر عملکرد تجهیزات و مصرف کنندهای تأثیر گذارد اطلاق می‌گردد. با افزایش تجهیزات الکترونیکی حساس به اغتشاشات شبکه از یک طرف، افزایش بارهای غیر خطی تولید اعوجاجهای هارمونیکی از طرف دیگر، افزایش آگاهی‌های مشترکین و حساسیت آنها بر عملکرد تجهیزات خود و گسترش شدن شبکه‌ها، اهمیت این مفهوم نزد شرکتهای برق و مشترکین افزایش یافته است.

یکی از مصادیق اغتشاشات شبکه که در مبحث کیفیت توان الکتریکی مورد توجه قرار می‌گیرد، اعوجاجهای هارمونیکی ایجاد شده توسط ادوات نیمه هادی و بارهای غیر خطی است. اعوجاجهای متناوب در شبکه به عنوان اعوجاجهای هارمونیکی شناخته می‌شوند و اعوجاجهای لحظه‌ای و غیر متناوب در این تعریف نمی‌گنجند. با فرض سینوسی بودن ولتاژ نیروگاهها و منابع قدرت، در صورت نصب شدن بارهای غیرخطی در شبکه، جریانهای هارمونیکی در شبکه جاری می‌شوند و بدليل وجود امپدانسهای سری و موازی، اعوجاج ولتاژ در باس‌بارها ایجاد گردیده و بارهای حساس را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

اعوجاجهای هارمونیکی از عواملی هستند که از دهه ۱۹۳۰ مشکلاتی را برای شبکه فراهم نموده‌اند. ابتدا ترانسفورمرها، به عنوان منابع اصلی هارمونیکها به شمار می‌آمدند. با عرضه اولین لامپهای قوس الکتریکی به بازار، اعوجاجهای هارمونیکی در شبکه‌ها افزایش یافت. در دهه ۱۹۷۰ با وارد شدن ادوات نیمه‌هادی به شبکه قدرت و افزایش روز افزون استفاده از این ادوات و استفاده از کوره‌های القایی، قوس الکتریکی، درایوها، مبدلها و منابع تغذیه، مشکل هارمونیکی جدی‌تر شد. مشکل هارمونیکی زمانی حادتر می‌شود که خازنهای تصحیح ضریب توان نصب شده در شبکه بدلیل فراهم نمودن شرایط رزنанс، باعث تشدید و تقویت این اعوجاجها می‌شوند. فیلترهای پسیو نصب شده در شبکه که سطح هارمونیکها را در شبکه کاهش می‌دهند، در صورت تنظیم نامناسب آنها، هارمونیکها را در شبکه تقویت می‌کنند.

وجود هارمونیکهای ولتاژ و جاری شدن هارمونیکهای جریان در شبکه بر عملکرد تجهیزات و ادوات شبکه تأثیر می‌گذارد. خازنهای تجهیزات الکترونیکی، ترانسفورمرها، موتورها و ... عناصری هستند که از این هارمونیکها متأثر می‌شوند. خازنهای هر چند خود عامل تولید هارمونیکها نیستند ولی می‌توانند با تشکیل رزنанс در شبکه دامنه هارمونیکها را تقویت نمایند. همچنین وجود اعوجاجهای ولتاژ هرچند به مقدار کم، باعث جاری شدن هارمونیکهای جریان در خازنهای و منجر به عملکرد نادرست فیوزها و خازنهای می‌شوند [۱]. ترانسفورمرها علاوه بر اینکه خود عامل تولید هارمونیکها هستند جاری شدن هارمونیکهای جریان و اعمال ولتاژهای هارمونیکی به ترانسفورمر، موجب تولید نویزهای شناوی، افزایش تلفات گرمایی آهن و مس، افزایش دمای کار ترانسفورمر و افزایش فشارهای عایقی و مکانیکی ترانسفورمرها می‌شوند. هادیها و کابلهای قدرت بدلیل وجود خازنهای موازی، شرایط مساعدتری برای ایجاد رزنанс در شبکه دارند و جاری شدن هارمونیکهای جریان، باعث افزایش دما و صدمه دیدن عایق کابلها می‌شود. با اعمال ولتاژ هارمونیکی به موتور، گرمای اضافی و گشتاورهای ضربهای ایجاد می‌گردد. جاری شدن هارمونیکهای جریان در ترمینال ماشینها علاوه بر تولید نویزهای شناوی، فلوی مغناطیسی اعوجاج یافته و منجر به پدیدهای cogging و crowling در موتورهای القایی می‌گردد. اعوجاجهای هارمونیکی شبکه بر عملکرد رله‌ها، ادوات اندازه‌گیری، تجهیزات الکترونیکی و کنترلی حساس به شکل موجها تأثیر می‌گذارند و اختلالات تلفنی و الکترومغناطیسی از اثرات جاری شدن هارمونیکهای مرتبه بالا (۵۴۰-۱۲۰۰ هرتز) در خطوط انتقال است که بر سیگنالهای تلفنی تأثیر می‌گذارند.

موسسات استاندارد جهانی جهت حفظ سطح اعوجاجهای هارمونیکی در حد قابل قبول و مصون ماندن تجهیزات از اثرات مخرب آنها سطوح مجاز هارمونیکی تعریف می‌نمایند که این سطوح توسط

اندیس‌های مشخصی از پارامترهای شبکه بیان می‌شوند که از جمله این استانداردها می‌توان به استانداردهای ANSI، CIGRE، IEC، IEEE اشاره نمود.

باتوجه به اثرات مخرب اعوجاجهای هارمونیکی در شبکه و لزوم رعایت سطوح هارمونیکی مجاز استانداردهای جهانی، روش‌های تصحیحی و درمانی این اعوجاجها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار هستند. لذا لازم است هنگام طراحی و سرمایه گذاری، توجه ویژه‌ای جهت جلوگیری از ایجاد این مشکلات لحاظ گردد. در صورت وجود اعوجاجهای هارمونیکی، انجام اندازه گیری‌های هارمونیکی برای تشخیص منابع هارمونیکی و سطوح هارمونیکها در نقاط مختلف و طراحی و پیاده سازی راه حل تصحیحی مناسب مستلزم صرف هزینه و دقت زیاد می‌باشد. بنابراین به منظور بررسی و تحلیل هارمونیکی یک شبکه لازم است از روش‌های کامپیوتری و شبیه‌سازی‌های نرم افزاری استفاده گردد تا در وقت و هزینه صرفه‌جویی شود.

اولین گام در این مطالعات، ارائه یک مدل مناسب برای سیستم مورد نظر می‌باشد به گونه‌ای که رفتار هارمونیکی سیستم را بخوبی بیان نماید. در هنگام بررسی یک سیستم واقعی، ارائه مدل دقیق برای منابع هارمونیکی و سایر عناصر شبکه بدليل فقدان اطلاعات کافی و دقیق برای آنها، امکان پذیر نیست. همچنین وجود رفتار غیرخطی در سیستم قدرت و تغییرات لحظه به لحظه بارهای شبکه از موانع دیگر ارائه مدل دقیق از سیستم می‌باشد. اما استفاده از مدارهای معادل ساده شده برای عناصر سیستم قدرت، جوابها و راه حل‌های قابل قبولی از سیستم و رفتار هارمونیکی آنها ارائه می‌نماید. لذا می‌توان با این روش مشخصات هارمونیکی سیستم قدرت را مورد بررسی قرار داد.

در سال ۱۳۷۸ گزارشی مبنی بر وجود مشکلات هارمونیکی در یکی از پستهای شرکت ذوب آهن اصفهان دریافت شد. این اختلالات شامل خرابی مداوم تریستورهای الکتروفیلترهای کوره بلند که از پست ۱۷RP تغذیه می‌شوند، می‌شد. با انجام آزمایشها و تستهای اولیه توسط گروه فنی این شرکت، علت اصلی این اختلالات یک واحد موتور سنکرون با توان ۵MW، موسوم به واحد مونوبلوک تشخیص داده شد که با تزریق هارمونیکهای جریان به شبکه و باسپار حساس ۱۷RP، شکل موج ولتاژ اعوجاج یافته و موجب خرابی تریستورهای الکتروفیلترها می‌شدند. نمونه برداری‌های اولیه انجام شده توسط این شرکت ییانگر این مطلب می‌باشد که سطح هارمونیکهای ولتاژ نزدیک مقدار استاندارد بوده و ممکن است در شرایطی سطح اعوجاجهای هارمونیکی افزایش یافته و شبکه را آلوده نماید. البته با تغییر موقت محل تغذیه الکتروفیلترها مشکل رفع شده است ولی این سوال هنوز مطرح است که آیا این واحد می‌تواند بر محتویات هارمونیکی سایر نقاط شبکه تأثیر منفی داشته باشد؟ و در صورت وجود اثرات منفی این واحد، راه حل‌های مناسب برای کاهش اعوجاجهای هارمونیکی چیست؟

به منظور دستیابی به اهداف فوق لازم است شبکه با دقت مناسب مدل شود و با استفاده از شبیه سازی اثر این بار برابر نقاط مورد بررسی قرار گیرد. در فصل دوم بطور مختصر بارهای هارمونیکی شبکه قدرت و بار خاص واحد مونوبلوک مورد بررسی قرار می‌گیرند و مدل هارمونیکی مناسب برای واحد مونوبلوک پیشنهاد می‌شود. در فصل سوم به مرور مدل‌های مختلف عناصر سیستم قدرت پرداخته می‌شود و در فصل چهارم، با توجه به نوع مطالعات و شرایط شبکه مدل مناسب انتخاب شده و مشخصه‌های هارمونیکی شبکه و حساسیت این مشخصه‌ها با استفاده از شبیه سازی‌هایی مورد بررسی قرار می‌گیرد و سعی می‌شود مدل ساده‌شده‌ای از شبکه ارائه گردد تا سرعت مطالعات با حفظ دقت، افزایش یابد. در فصل پنجم با استفاده از مدل ساده شده، اثرات واحد مونوبلوک بر نقاط مختلف شبکه مورد بررسی قرار می‌گیرد که برای تأیید مدل مورد استفاده از نمونه برداری‌های هارمونیکی استفاده می‌شود. در فصل ششم نتایج جمع‌بندی شده و پیشنهادات لازم ارائه می‌گردد.

۱-۲ - مقدمه

فصل دوم

معرفی بارهای هارمونیکی سیستم قدرت و

واحد مونوبلوک ذوب آهن اصفهان

یکی از مباحث کیفیت توان الکتریکی سیستم قدرت، اعوجاجهای هارمونیکی شبکه قدرت است. وجود اعوجاجهای هارمونیکی در شبکه، موجب اختلال در عملکرد تجهیزات نصب شده و کاهش طول عمر آنها می‌گردد. افزایش استرسهای عایقی، تلفات گرمایی مس و آهن در ترانسفورمرها، افزایش استرسهای عایقی در خطوط کابلی، گرم شدن بیش از حد و پدیده‌های crowling و cogging در موتورها و... از جمله اثرات تخریبی اعوجاجهای هارمونیکی در شبکه هستند. با نصب روز افزون تجهیزات الکترونیکی حساس در شبکه و وجود سیستمهای کنترلی وابسته به شکل موجهای ولتاژ و جریان در شبکه، با وجود استفاده از فیلترهای هارمونیکی در این تجهیزات، بحث لزوم حذف و کاهش هارمونیکها در شبکه قوت می‌یابد.

بارهای هارمونیکی از جمله مهمترین عوامل ایجاد اعوجاجهای هارمونیکی در شبکه هستند که به دلیل خاصیت غیرخطی آنها، علاوه بر جریان مولفه اصلی، جریانهای هارمونیکی نیز در شبکه جاری می‌شود که موجب خارج شدن شکل موجهای جریان از حالت سینوسی می‌گردد. با جاری شدن هارمونیکهای جریان در شبکه و مواجه شدن با امپدانسهای هارمونیکی شبکه، ولتاژ هارمونیکی در سیستم ایجاد می‌گردد. ترانسفورمرها از جمله اولین منابع هارمونیکی هستند که در زمرة بارها قرار نمی‌گیرند ولی بدليل طبیعت